

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsiones Scriptæ A Philippo Melanthere Ad Impios Articulos Bauaricæ Inquisitionis

Melanchthon, Philipp

Vvitebergæ

VD16 M 4171

De Consecratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36288

DE CONSECRATIONE.

Impudentia est etiam, non inscitia, postulare ut retineantur magicae consecrationes olei, salis, aquae, herbarum Papistis usitatae, quas tamen iudibrijs Sophismatum tueri multi conantur, uide licet hoc argumento:

Dicenda est precatio ad mensam.

Ergò & in Ecclesia fiant consecrationes, ut apparet ex uetustis Canonibus, multas res in templo allatas esse, & dictas esse preces de illis rebus. Sed & ille ipse ritus in uetustis Canonibus taxatus est. Erat enim imitatio sacrificiorum Ethnicorum, in quibus multa pomorum & liquorum genera offerebantur, ut cum inter primitias Aegyptij offerebant & manducabant ficos, uociferantes, dulcis ueritas, existimabant se magnum cultum Deo prestare. Erant autem & hi ritus Ethnici κακοζηλίου Patrum, sed superstitione cumulata. Breuiter autem de argumento respondeo.

Dicenda est ad mensam precatio.

Ergò fiant consecrationes olei, aquae in templis usitatae Pontificijs.

Nego consequentiam. Et ratio est. Quia haec nequaquam sunt similia. Precatio ad mensam agit gratias

gratias pro rebus corporalibus, & petit foelicem
usum corporalem ordinatum à Deo. Consecratio
Pontificia transfert res illas ad usum spiritualens
contra ordinationem Dei, uidelicet, ad deletionem
peccatorum, & ad depulsiones Diabolorum, ad
infusionem gratiae, & fingunt illas res esse Sacra-
menta, per quæ Deus sit efficax, sicut per Baptis-
mum ab ipso ordinatum. Notum est autem Sacra-
menta gratiae Dei, à nulla creatura institui posse.
Ac magna circumspectione discrimen tuendum est
inter usus corporales ordinatos, & inter usus spi-
rituales. Deus arguit uerbo suo peccata nostra, &
cum in ueris doloribus promissionem audimus, &
apud Deum consolationem iuxta promissionē qua-
rimus, certò accipimus à Deo propter Filium gra-
tis, sola fide, remissionem peccatorum, & imputa-
tionem iusticiae, & Spiritum sanctum, quo agnitio
& inuocatio ueri Dei, & leticia in corde accen-
duntur. Addit autem Deus promissioni gratiae Sa-
cramenta, per quæ uult nos confirmari, & nequa-
quam uult ab hominibus noua Sacramenta excogi-
tari, nec uult dare iusticiam & uitam æternam ullo
alio modo, nisi propter Filium, gratis, sola fide, quæ
audita uoce Euangelij à Spiritu sancto accenditur.
Non igitur fingendum est, sale aut aqua deleri pec-
cata, aut gratiam infundi in oleum. Haec protentose
superstitiones execrandæ sunt.

Vsus

Vsus autem corporales aliter ordinati sunt, videlicet ad fines corporales creaturæ certæ condita sunt, quibus uult nos uti, alijs ut sint cibi, alijs ut sint potus, alijs ut sint medicamenta, alijs ut sint instrumenta &c. sicut Deus mirabili sapientia res distinxit. Ad hos ordinatos fines utendum est creaturis, de quibus Paulus inquit: Sanctificatur cibus per uerbum Dei & per precationem.

Dulcissima sententia est, nec tantum de cibus intelligatur, sed doctrina communis est de usu omnium rerum corporalium ordinato. Primum enim querant pij, an & quomodo Deus concesserit usum cibi, coniugij, Magistratus, iudicij & militiæ, & aliorum laborum, iuxta dictum: In præceptis meis ambulate. Non sit uita talis confusio, ut faciant homines quidlibet sine discrimine, sed ordinata à DEO facienda sunt. Non licet fratri ducere sororem, non sunt concessæ uagæ libidines, non licet grassari rapinis & cædibus, ut faciunt Tyranni, non licet docere quaslibet doctrinas, ut Magicam aut Hereticam, sed ordinata à Deo facienda & docenda sunt. Discamus igitur ex uerbo Dei, quid præceperit aut approbauerit Deus, & sciamus conscientiam regendam esse uerbo Dei, ut Zacharias & Elisabeth uiuunt in coniugio bona conscientia.

Cornelius

Cornelius est miles Romanus bona conscientia, scit Imperia à Deo ordinata esse certo modo, & Romanos esse legitimos dominos illius populi. Basilius est scolasticus bona conscientia, scit legi oportere scripta Prophetica & Apostolica, iuxta dictum: Attende lectioni & c. Ita uniuersaliter regatur uita his dictis: In præceptis meis ambulate. Item, Milita bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam. Item: Nolite errare, Scortatores, adulteri, idolatræ, non possidebunt regnum Dei. Sit ergò opus conueniens legi. Præluceat autem fides, uerè agnoscens filium Dei, & statuens tibi Deum propiciam esse, & te exaudiri propter Mediatorem, & accedat inuocatio, quæ primum gratias agat pro uita, uictu, defensione & alijs. Deinde petat, ut opus sit scelix, ut Dauid agit gratias pro constituta patria, Deinde petit suam dextram regi in acie, quia scit uictoriam Dei opus esse. Coniuges petunt se & infirmam sobolem protegi, quia sciunt scriptum esse: Nisi Dominus edificauerit domum, frustra laborant qui edificant eam. Vident Zacharias & Elisabeth ubiq; uagari in Iudæa petulantissimos milites, Sicut nunc piæ familie Vngariæ inter scruissimos Turcos degunt. Petunt igitur defensionem à Deo, iuxta dictum: Ego ero murus igneus in circuitu eorum. Item: Circumuallat angelus Domini timentes eum. Sic & Iosaphat petit

I auxilium

auxilium. Cum nescimus quid agendum sit, ecce oculi nostri ad te Deus tolluntur. Doctor petat regi mentes docentium & discantium, & dari ut labor sit foelix. Hæc omnia congruunt ad communes regulas uitæ: Commenda Deo uiam tuam, & spera in eum, & ipse faciet. Subditus esto Deo, & ora eum. Iacta in Deum curam tuam, & ipse te sustentabit.

Cum igitur hæc concurrunt in usu cibi, aut coniugij aut militiæ, aut aliarum rerum corporalium, uidelicet congruentia operis cum uerbo Dei, fides, gratiarum actio, & petitio auxilij, usus ille fit sanctus, id est, opus à Deo approbatum seu sanctum, & Deo placens in credente. Vult igitur Deus exerceri cognitionem doctrine sue, fidem & inuocationem, etiam in usu corporalium rerum, sicut & filius Dei docet nos petere panem quotidianum, sed finis ordinatus intuendus est. Ideo Paulus inquit: Sanctificatur cibus per uerbum Dei & per precationem.

Eò autem magis taxanda est Papistica consuetudo in illis consecrationibus, quia delet necessariam doctrinam de distinctione promissionis gratiæ & promissionis bonorum corporalium. Sæpe autem alibi de hac distinctione dixi, quam certè oportet in Ecclesia notissimam esse: Promissio

missio gratiæ offert bona æterna, remissionem peccatorum, reconciliationem, imputationem iusticiæ, donationem Spiritus sancti, & uita æternæ gratis propter Mediatorem, & semper certa & rata est, quodcumq; in conuersione homo amplectitur eam fide intuens Mediatorem. Ideo dicitur Nouum Testamentum æternum, & quia bona æterna affert, & quia certò ratum est credenti etiam cum destituimur omnibus bonis corporalibus, sicut Iob inquit: Etiam si occidet me, sperabo in eum. Item, Viuo ego dicit Dominus, Nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat. Ezechielis 33. Quacumq; die conuersus fuerit impius, impietas non nocebit ei. Et Deus inquit: Septuagies septies remitte.

Talia dicta quæ propriè loquuntur de promissione gratiæ, semper in conspectu sint, & fides, quæ gratis propter Filium accipit remissionem, semper præluere debet petitioni corporalium, & ab his longè discernenda est. Reprehensus est Chrysostomus, quòd cum alij Episcopi decretum facturi essent, ut semel tantum post Baptismum lapsus agens pœnitentiam reciperetur, ipse contradixit, inquit, χιλιάκις μετανοήσας εἰσελθετω. Id dictum opposuit Nouatianorum errori, quòd rectè intellectum pijs gratum sit.

I 2

Deinde

Deinde uero considerentur promissiones bonorum corporalium. Cogitetur ad quem usum ordinata sint. Sunt autem quinque cause propter quas Deus & corporalium bonorum promissiones tradidit.

Prima. Quia Deus uult nos prænunire contra Epicureas opiniones, quæ fingunt bona corporalia aut sola humana industria parari, aut casu obijci, sicut Seneca inquit, Fortuna cæca manu spargit sua munera. Aduersus has tenebras docet nos Deus non casu, sed uerè consilio suo dari & auferri etiam hæc bona, ut dicitur in Prouerbij: Benedictio Domini diuites facit. Item: Ego dedi eis frumentum. Item: Ipse est uita tua, & longitudo dierum tuorum. Item Psal. 33. Leones esurierunt, timentem autem Dominum. non deerit ullum bonum. Item Prouerb. 3. Corrosio à Domino in domo impij.

Secunda causa est. Vult Deus has promissiones testari se in hac mortali uita certo tempore etiam seruaturum esse Ecclesiam, quæ non esset, si Deus non tribueret uitæ spacia, uictum, mediocria hospitia, politias & œconomias. Ideo Dominus inquit: Primum querite regnum Dei, & cætera adijcientur uobis: Scit Pater uester uos his rebus indigere. Et Esai. 53. Panis ei datus est, Regem in decoro suo uidebit. Item 30.

ubi

ubi mentio crucis addita est, Dabit uobis Dominus
Doctorem, & panem & aquam cum tribulatione,
& oculi tui uidebunt Doctorem tuum. His
testimonijs confirmati in tantis ruinis Imperiorum
speremus Deum tamen aliqua hospitia Ecclesie
seruaturum esse, & ut seruet petamus, & non
turbemus ea morum petulantia, sicut certè paula-
tim crescunt in Imperijs confusiones propter ho-
minum peccata, sicut ostendit statua Danielis, &
Esaias deplorat distractiones & distractionum
causas, Iniquitates nostræ ut uenti dissipauerunt
nos. Quam tristia nunc sunt hospitia Ecclesie
sub Turcis & Pontificijs Tyrannis. Hæc intuentes
petamus familijs nostris & posteris tranquilla ho-
spitia, & Deo gratias agamus, sicubi sumus in po-
litijs honestis.

Tertia causa. Promissiones bonorum cor-
poralium traditæ sunt, ut ea petantur, & fides &
inuocatio in eorum petitione exerceantur. Cogi-
temus hæc esse beneficia Dei, & dari, ut Ecclesia
in hac uita uiuere possit: Ad hunc ordinatum fi-
nem directa sit petitio uitæ, sanitatis, uictus, pa-
cis, honesti status politici, œconomiarum. Vult
Deus hæc peti, & in his petitionibus de sese & de
suis operibus cogitari. Ideò expressè mandatum est:
Inuoca me in die tribulationis, & eripiam te, &
glori-

glorificabis me, Et iubet Dominus nos petere panem quotidianum.

Hic uerò etiam sciamus promissiones corporales habere exceptionem crucis & castigationis. Non semper mox dantur corporalia quæ petimus, ut cum Latro orat Deum, ne afficiatur legitimo supplicio, quia postulat Deus in corporalibus afflictionibus obedientiam, & in pœna scelerum & in cruce. Quanquàm igitur non subito tolluntur omnes calamitates, tamen precatio non est irrita, sed certum est impetrari aut ut mitigentur pœnæ, aut ut prorsus tollantur, iuxta dictum: Si peccata uestra fuerint ut coccinum, & ut uermiculus, eritis candidi sicut nix, scilicet remota culpa & remotis pœnis.

Semper autem ad petitionem adiungenda est gratiarum actio, ut confirmetur in mente assensio, quòd & hæc bona corporalia reuera tribuantur à Deo, iuxta dictum: Ipse est uita tua, & longitudo dierum tuorum. Psal. 32. Ecce oculi Domini super timentes eum, & expectantes misericordiam eius ut eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame. Profundum malum est in hominibus dubitatio de prouidentia, & uidentur casu spargi hæc bona, cum sepe tribuantur & malis, sed scito propter alios fines tribui, & te aspicias, scias te quoq; indignum frui hac Dei beneficentia, & te
pasci

pa
or
tio
pe
gi
ibus
a
tur
rita
ena
cata
ritis
otis
nda
fen
an
on
do
ori
&
ini
asu
sed
cias
te
asci

paſci cum Eccleſia, quia uult Deus aliquam in hac
uita Eccleſiam ſuperſtitem eſſe, Confirmes igitur
aſſenſionem & petas à Deo hæc bona, & danti
oſtendas gratitudinem hac ipſa confeſſione, quod
ipſe largiatur.

Quarta cauſa. Inuocatio propter corpora-
lia ſemper ſit commoneſactio de ſpiritualibus, quia
in omnibus petitionibus oportet præluce-
re agnitio-
nem Mediatoris & gratiæ, ac fidem, qua accipien-
da eſt remiſſio peccatorum, iuxta dictum: Pecca-
tores Deus non exaudit. Item, Conuertimini ad me,
& ego conuertar ad uos. Item, Primum quærite
regnum Dei, & cætera adijciuntur uobis. Item in
Prouerbijs: Oratio impij peccatum eſt. Vniuerſa-
liter igitur promiſſio corporalium ſit commoneſa-
ctio de promiſſione gratiæ, & ſimul petantur bona
eterna, ſicut in precatione uſitata hæc coniungun-
tur. Prima eſt enim promiſſio gratiæ, deinde cete-
ra additæ ſunt, ut ſit Eccleſia, ſicut initio dictum
eſt: Semen mulieris conculcabit caput ſerpentis.
Poſtea addit: In labore comedes ex ea cunctis
diebus uitæ tuæ. Deinde uestitus datur. Et qui-
dem interceſſio Filij in omnibus petitionibus co-
gitanda eſt, ſicut ipſe ait: Quicquid petieritis
Patrem in nomine meo, dabit uobis. Et 2. Co-
rinth. 1. Omnes promiſſiones Dei in ipſo rata
ſunt.

Quinta causa. Ut promissiones illæ sint testimonia de presentia Dei in Ecclesia etiam in hac uita, quia promittunt auxilium, liberationes & protectiones etiam extra naturæ ordinem, ut presentia Dei cernatur, iuxta dicta Psal. 26. Pater & mater dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me. Psal. 59. Da nobis auxilium in tribulatione, Vana salus hominis, in Deo faciemus uirtutem. 2. Corinth. 1. Excellenter onerati fuimus supra uires, ut desperaremus ipsi de uita, & responsum mortis in nobis habuimus, ne confidamus in nobis ipsi, sed in Deo, qui exuscitat mortuos. Et cum reuersa multitudo ex Babylone nondum haberet loca munita, in quibus mulieres, pueri, senes aduersus subitas irruptiones tuti essent, consolatur eos Deus, inquit: Non in exercitu, non in robore, sed spiritu meo, dicit Dominus, Ego ero murus igneus in circuitu uestro. Esai. 46. Qui gestamini in utero meo, ego etiam in senecta uos gestabo & c. Esai. 40. Sicut pastor in gremio suo gestat agnos recens editos, sic ego uos gestabo & c. Hæc ita fieri exempla ostendunt. Inter assidua latrocinia Iudaica, Syraica, Parthica, Arabica, Aegyptiaca, Antiochi & Herodis tempore, tamen Deus mirabiliter protexit pias familias Simeonis, Zachariæ, Annæ, Mariæ, & alias multas, & quidem ita, ut honesti congressus ad discendum & ad
mini

ministerium publicum fieri possent. Ita nunc ser-
uati & seruabit aliquas pias familias, & honestos
coetus, & ut gubernet ac seruet eos, toto eum pe-
ctore precemur.

Hanc doctrinam de discrimine promissio-
num, & de usu rerum corporalium ordinato de ex-
ercitijs fidei & inuocationis, in petendis beneficijs
corporalibus, iusto ordine, Pontificij peruerso rerum
ordine in suis consecrationibus, quæ uel Magicæ
sunt, uel Idolorum cultus, obruunt. Ideò con-
secrationes eorum, de quibus hîc diximus, damnan-
dæ & uitandæ sunt.

Has responsiones de Bauaricis interroga-
tionibus eò tradidi, quia Inquisitores illi astute in
ipsa fronte nomina Ecclesiæ & Schismatis tan-
quam Gorgonem nobis obijciunt. Terribile est
autem nomen Schismatis, & semper Imperijs dis-
cordiæ exitiales sunt. Ideò apud Reges & Prin-
cipes alienos à nobis plurimum læduntur nostri,
cum dicimur autores Schismatum & faces dissi-
diorum. Sed huic crimini opponenda est hæc ue-
ra, necessaria & firma consolatio. Mandatum
Dei: Fugite Idola, antefendum est & publi-
cæ concordie, & uniuersis huius uitæ mortalis
commodis. Adiungenda est & hæc uox terribilis:
Qui dixerit blasphemiam contra Spiritum san-

Etum, non remittetur ei. Vt igitur sciant rudiores, habere nos causas necessarias dissentendi ab Aduersarijs, & hæc certamina non esse λογμαχίας, nec nos ambitione, odijs, stulticia, errore nobis accersere pericula, necesse est nos monstrare Schismatis causas, in quo illi culpandi sunt, qui manifesta Idola colunt, & coli præcipiunt, & ut ea stabiliant, crudelitatem sine fine exercent. A talibus dissentire nos necesse est, iuxta dictum: Non communices alienis peccatis &c.

SCio autem passim vagari Errones, Anabaptistas & alios, fanatica deliramenta circumferentes, Ideò in hoc Libello hæc admonitionem addam.

Vnica est uera Ecclesia DEI, de qua dicimus in Symbolo: Credo esse sanctam Ecclesiam Catholicam, quæ etsi est languidum corpus, & multa habet infirma membra, tamen de fundamento consensum retinet, nec pertinaciter defendit Idola & errores pugnantes cum articulis fidei, iuxta dictum: Fundamentum aliud poni non potest præter id quod positum est, quod est CHRISTVS IESVS. Item, Si quis aliud Euangelium docet, Anathema sit. Item: Fac ut unum sint in nobis. In ea Ecclesia sola sunt electi, iuxta dictum:

ctum: Quos elegit hos & uocauit. Ac dulcis con-
solatio omnibus pijs est, scire semper aliquas ueræ
Ecclesiæ reliquias conseruari. Quoties igitur ueræ
ba Symboli recitamus: Credo esse sanctam Eccle-
siam Catholicam, lati Deo gratias agamus, quod
seruat aliquas ueræ Ecclesiæ reliquias, & circum-
spiciamus, quæ & ubi sint, & nos eis adiunga-
mus consensu de doctrina, confessione & dilecti-
one. Non uagemur opinionibus sine fine ut Pyr-
rhoneij. Regulam igitur teneamus, quæ iubet nos
ueræ Ecclesiæ ciues esse ut dicitur Psalm. 28. Vnum
hoc requiro à Domino, ut habitem in domo Dei
omnibus diebus uitæ meæ, ut uideam uoluntatem
Domini, & uisitem templum eius. Psalm. 83. Be-
ati qui habitant in domo tua Domine, elegi habi-
tare potius ad limem domus Dei, quam in Palatijs
impiorum. Psal. 91. Plantati in domo Domini
in atrijs domus Dei nostri florebut. Et Psalm.
93. Non adhæret tibi sedes praua, quæ format
corruptelas in præcepto. Et Psalm. 121. Rogate
quæ ad pacem sunt Ierusalem, prosperitas di-
ligentibus te. Et 2. Iohan. 1. Qui non manet in
doctrina Christi, Deum non habet. Est autem cer-
tissimum signum ueræ Ecclesiæ, doctrina Euan-
gelij incorrupta, quam cum sonet confessio Eccle-
siarum nostrarum firmissimè retinens Symbola,
& cum puriore antiquitate consentiens, & dam-
nans

n ins contrariam doctrinam & Idola, affirmo non
stras Ecclesias uerè esse membra Catholicæ Eccle-
siæ Dei, & profiteor me earum ciuem esse, & ad
earum societatem alios inuito, ut unum simus in
Deo, & hortor, ne sint erronei, qui nullius Ecclesiæ
ciues esse uelint. Dignus est memoria dulcis uersu-
culus Nazianzeni: ΖΗΤΩ ΝΩΕ ΚΙΣΩΤΗ ΟΨΩΣ ΜΟ-
ΣΟΡ ΑΙΝΟΡ ΑΛΥΞΩ.

Sumantur autem perspicue refutationes
Anabaptistarū ex scriptis quæ sepe repetiui. Nunc
quia multi inter ipsos & alibi circumferunt Ma-
hometicam blasphemiam contra filium Dei, quæ
negat in Christo nato ex uirgine duas esse naturas,
diuinam & humanam, tantum de ea controuersia
hoc loco dicam, ut pij in quotidiana inuocatione
habeant in conspectu illustra testimonia contra
Mahometicos, Samosatonicos & Serueticos furores.
Fit enim inuocatio firmior & ardentior, cum uera
testimonia intuetur.

Sicut Pharisei cogitarunt Messiam fore
excellens uirum, qui domitis gentibus impositu-
rus esset legem Moysi, & deleturus Idola, & fa-
cturus pacem politicam in genere humano, & ni-
hil eum esse antequam nasceretur ex muliere, nec
fore in eo naturam diuinam, nec inuocandum esse,
nec daturum aterna bona: Ita adhuc uiuentibus
Apostolis Ebion & Cerinthus contenderunt in
Chrija

Christo non esse duas naturas, diuinam & huma-
nam, & subinde hanc blasphemiam homines pro-
phani renouarunt, ut Samosatenus, qui defensus est
à Zenobia, quam uicit Aurelianus. Et iudico Ari-
um, Nestorium & similes reipsa idem sensisse quod
Samosatenus docuerat, etiamsi astutè nouis inuolu-
cris eandem opinionem texerunt. Tandem Diaboli,
armis & horribili regno Mahometico hanc con-
tumeliam: filij Dei stabilierunt. Est enim neruus &
fundamentum regni Mahometi hæc blasphemia,
quòd in Christo non sit diuina natura.

Considerantes autem hanc tantam po-
tentiam oppositam filio Dei, ingenti dolore affi-
ciamur, & clamemus ad ipsum filium Dei, sicut
ipse precatur in agone patrem: Sanctifica nos fili
Dei in ueritate, Sermo tuus est ueritas. Notum est
autem & recens Seruetum renouasse Samosateni-
cas blasphemias & hunc multos Anabaptistas &
alios sequi.

Vt igitur initio in conspectu sint insignia,
illustra & firma testimonia, quæ ostendunt duas
naturas diuinam & humanam esse in Christo na-
to ex uirgine, semper has duas proprietates diui-
nas tribui Christo consideremus in uniuersa scri-
ptura Prophetica & Apostolica, uidelicet inuoca-
tionem & omnipotentiam. In scriptis Apostoli-
cis testi-

cis testimonia sunt de inuocatione illustra, Matth.
11. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati
estis, & ego reficiam uos. Iohan. 3. Qui credit
in filium habet uitam æternam. Act. 7. Domine Ie-
su suscipe spiritum meum. 1. Thessa. 3. Ipse Deus
& pater noster & Dominus noster Iesus Chri-
stus dirigat uiam nostram ad uos. 2. Thess. 2. Ipse
Dominus noster Christus, & Deus & pater no-
ster, qui dilexit nos, & dedit consolationem æter-
nam, & spem bonam in gratia, confirmet uos in
omni sermone & bono opere. Inuocat & Iacob
Gene. 48. Deus Abraham & Angelus qui eripuit
me ex cunctis malis benedicat pueris istis. Psalm. 2.
Beati omnes qui confidunt in eum. Psal. 72. Time-
bunt eum donec erunt sol & luna. Item, Depreca-
buntur coram eo semper. Et perpetua inuocatio
usitata in Ecclesia, $\chi\rho\iota\varsigma\ \epsilon\lambda\epsilon\eta\sigma\omicron\rho$, testimonium est
de diuina natura in eo.

De omnipotentia manifestissima sunt di-
cta in scriptura Prophetica & Apostolica, quod
Messias redditurus sit iusticiam & uitam æternam.
Propria est autem natura diuinæ omnipotentia.
Iohan. 10. Ego uitam æternam do eis. Iohan. 15.
Ego sum uitis, uos palmites, sine me nihil potestis
facere. Matth. 18. Vbicunq; sunt duo aut tres
congregati in nomine meo, in medio eorum sum.
Talia

Talia dicta multa sunt in conspectu, quia non solum de dogmate nos confirmant, sed etiam dulcissimas promissiones & consolationes tradunt, quibus uerè est efficax filius DEI, & cor alio loquitur, iuxta dicta, Fides ex auditu est. Euangelium est potentia Dei, ad salutem omni credenti. Deinde afficiantur singularia testimonia, quæ sunt asseuerationes de duabus naturis in Christo. Et quia Iohannes consultò exorsus est descriptionem personæ Christi à diuina natura, id testimonium semper in conspectu sit. Et refutemus elusiones & prestigias, quibus Samosatenus, Photinus & Seruetus eum locum obruere conati sunt.

Nominat Iohannes æternam naturam in Christo λόγον, & hac appellatione expressè utitur in hac significatione, non solum in hoc exordio narrationis suæ, sed etiam bis in Epistola. Cap. 5. Tres sunt qui testimonium perhibent in celo, Pater, λόγος & Spiritus sanctus. Item in 1. cap. Epistolæ: Quod erat ab initio, quod audiimus, quod uidimus oculis nostris, quod aspeximus, & quod manus nostræ contrectauerunt de uerbo uitæ annunciamus uobis.

In Epistola ad Ebræos etiam expressè dicitur. Omnia per filium creata esse, & mox additur descriptio: Qui est ἀπαυγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, id est, substantia

stantialis imago. Sunt igitur duæ propriae appella-
tiones naturæ diuinæ filij, λόγος & imago atera-
ni patris, quarum altera declarat alteram. Sed astu-
tè Samosatenus dicta Iohannis elusit. Finxit λόγος
non oportere intelligi λόγος ὑφ' ἑαυτοῦ seu
ut nos dicimus, uiuentem & intelligentem perso-
nam. Sed satis esse, si intelligatur cogitatio seu de-
cretum de uenturo redemptore homine, seu sonus
ipse promissionis euanesceus. Aduersus hanc elu-
sionem astutè cogitatam benè muniamus nos &
dictis Prophetis ac Apostolicis, & uetustæ Ec-
clesiæ testimonijs.

Ignatius nominat Christum λόγος οὐσιώδης.
Extat & Gregorij Neocæsariensis confessio, qui
uocatus fuit ad cognitionem contra Samosatenum
dignissima memoria, quæ describit & discernit
personas, Extant uerba lib. 7. Eusebij. Vnus De-
us pater uerbi uiuentis, sapientiæ subsistentis, &
imagine sue integer integræ genitor pater filij
unigeniti. Vnus Dominus, solus ex solo imago pa-
tris, filius sempiternus ex sempiterno. Vnus Spi-
ritus sanctus ex Deo substantiam habens, qui per
filium apparuit, sanctificans, per quem Deus su-
per omnia cognoscitur. Tertullianus contra
Praxeam expressè questionem mouet, An λόγος
apud Iohannem significet οὐσία, qua uoce intel-
ligit personam, & affirmat λόγος ibi significare
noia

non sonum aut cogitationem euanescentem, sed
quiddam ὑπὸς ἄμωρον, subsistens & intelligens.
Irenæi uerba hæc sunt lib. 2. cap. 3. Ostenso ma-
nifestè quòd in principio λόγος existens apud
Deum, per quem omnia facta sunt, qui & semper
affuit generi humano, hunc nouissimis temporibus
secundum præfinitum tempus à Patre unitum suo
plasmati passibilem hominem factum misit.

Hæc sunt illustria testimonia laudatorum
Scriptorum, qui fuerunt ante Nicenam Synodum.
Teneantur autem in scriptis Prophetis & Apo-
stolicis illa primum, quæ loquuntur de Messia ante
assumptionem nature humanæ. Dominus inquit:
Antequàm Abraham natus est, ego sum. Iohan.
17. Glorifica me ea gloria, quam habui apud te
antequàm fuit mundus. 1. Corinth. 10. inquit
Paulus Christum affuisse populo in deserto. Et
Micheæ 5. Egressus eius ante dies mundi. Hæc
uerba de Messia propriè dici non dubium est. Est
igitur in Messia nato in Bethlehem altera natura
ὑπὸς ἄμωρον, quæ fuit ante initium Mundi. Ac si
λόγος tantum significaret cogitationem non
subsistentem seu sonum euanescentem, non posset
dici, Antequàm Abraham natus est, ego sum.
Congruit huc & dictum Iacob: Benedicat Deus
his pueris & Angelus, qui liberauit me ex cun-
K Etis

Etis malis. Discernuntur Pater & Filius qui nominatur angelus, id est, missa persona. Et dulcis consolatio proponitur in appellatione missionis, quia significatur nobis missum esse, ut sit noster redemptor & saluator. Adiungo & dictum Iob cap. 19. Scio quod redemptor meus uiuit. Ergo est natura Messie ὑψιστῶν ante assumptionem humane nature. Iohan. 5. Pater meus usque modo operatur & ego operor. Ait se inde usque ab initio Mundi operari cum Patre. Est igitur λόγος ὑψιστῶν. Idem deinde confirmant omnia dicta de omnipotentia & inuocatione Messie. Si λόγος significaret tantum euanescentem sonum, non esset in Christo nato ex uirgine natura creatrix, omnipotens, & exaudiens. Expresse autem dicit Iohan. Mundus per ipsum factus est. Item, Quaecumque Pater facit, hæc & filius similiter facit. Sicut Pater exuscitat mortuos & uiuificat, sic & filius quos uult uiuificat. Et illustre testimonium est in Paulo ad Collossen. ubi expresse de filio loquens ait per eum condita esse omnia, & per eum consistere, & ipsum esse ante omnia.

Hæc cum de natura humana non possint dici, manifesta asseueratio est, quod in hoc Christo nato ex uirgine sit & maneat altera natura, quæ est diuina & creatrix cum Patre & Spiritu sancto.

sto. Sic & Epistola ad Ebraeos loquitur: nominat
filium, & mox addit: Per quem & secula fecit.

In his testimonijs cum uocabulorum per-
spicua & unica sit significatio, non possunt alie
peregrinae interpretationes affingi. Quare pia
mens agnoscit se conuinci, & intelligit nullis pre-
stigijs sophismatum labefactari posse proprietatem
& certitudinem in his dictis. Neesse est igitur in
exordio Iohannis intelligi λόγος ὑφιστάμενος.

Adiungantur & Prophetarū testimonia. Iere.
23. Et hoc est nomē quo uocabunt eum Iehoua, ius-
ticia nostra. Ibi tribuitur Christo nomen Dei pro-
priū. Etsi autē Iudaei hoc testimoniū ueteratoriē elu-
dunt, tamen retineamus natiuā uerborū significa-
tionē. Ait Messiam uocari, id est, inuocari, hac fide,
quod sit germen Dauid & Deus omnipotens, qui
reddat aeterna bona, iusticiam & uitam aeternam.
Hanc esse natiuam sentētiam manifestum est. Quo-
quo modo ludant Iudaei, certē Christo tribuitur
hac gloria quae soli Deo competit, quod tollat pec-
catum & mortem, & reddat iusticiam & uitam
aeternam Esai. 7. Vocabitur nomen eius Emanuel.
Et cap. 9. Vocabitur nomen eius Deus fortis, pater
aeternae uitae. Hic quoq; praestigias Iudaeorum refu-
tat asseueratio de omnipotentia, pater aeternae uitae.

K 2 Psal.

Psal. 45. Concupiscet rex decorem tuum, quia ipse est Deus tuus, & adorabis eum. Dulcis consolatio est quod ait Messiam delectari pulchritudine Ecclesie, quae tamen coram mundo ualde deformis est, oppressa odijs & seuiicia Regum, dissipata, sine certo imperio, plena pauorum, intra sese sentiens suam infirmitatem. Aduersus hanc tristem speciem opponamus hoc dictum dulcissimum de pulchritudine Ecclesie placens Christo.

Psal. 72. Ante Solem erit nomen eius, & benedicentur in eo omnes gentes. Est q; singularis emphasis in uocabulo: Ante Solem gignitur hic filius.

Sunt autem duae appellationes filij expressae in manifestis testimonijs Iohannis & Pauli, ΙΜΑΓΟ & ΛÓΓΟΣ: Quarum declaratio à ueteribus scriptoribus tradita, piè, reuerenter, & sine cauillatione consideranda est.

Sumitur in declaratione similitudo ab Anima hominis, in qua sunt Mens, Cogitatio, quae est imago rei cogitatae, & Motus qui est impulsio spirituum. Hec praecipua in nobis ipsis utcunque consideremus, & sciamus reuera mirandam fabricationem esse, quae nunc in hac infirmitate nostra non satis perspici potest. Sed tamen commonefactio de Deo est. Aeternus pater est uelut mens, Hic sese intuens

adeſt in ministerio externo Euangelij, ſicut & apud
Eſaiam dicitur: Ego qui loquor ecce aſſum. Hic
filius eſt uerax legatus & imago æterni Patris,
profert ueriſſimè quod ſentit pater, uerè adeſt fi-
lius, exaudit, & eſt efficax in conſolatione, que ſo-
nat in æterno ministerio. Et ad Ephes. dicitur:
Sedet ad dextram Patris dans dona hominibus, A-
poſtolos, Prophetas, Euangelistas, Paſtores & Do-
ctores. Et Athanaſius inquit: Patefecit ſe Pater
hominibus per imaginem, in qua ipſe lucet.

Ex talibus dictis ſumit Nazianzenus hanc
declarationem, dici λόγος ὅτι ἐξαγγελικὸς ὄντι.
Hæc declaratio minus obſcura eſt quàm altera, &
ualde dulcis. Eſt enim aliqua certa uocabulorum
ſignificatio cogitanda, & tamen discerni filium
qui eſt λόγος ὑψιſτάτος & imago æterni
Patris à ſonibus externis, & à noſtris con-
gitationibus in infinitum oportet. Et conſide-
randum eſt, ubi diſertè ſcriptura de filio loquatur,
ubi de doctrina & uoce reuelata. Hæc Stencken-
feldius multipliciter confundit, qui negat externam
uoce Euangelij Deum efficacem eſſe.

Præcipuè uerò opponitur doctrina de na-
tura diuina in Chriſto argumētum de morte: Chri-
ſtus mortuus eſt. Non eſt igitur Deus.

Ad

Ad id argumentum uera & necessaria
Responsio est. Cum in Christo duæ sint nature,
quædam propria uni nature non impediunt, quo
minus adsit altera natura. Propria sunt hæc hu=
mana nature, lacerari membra, pati, mori. Ideo
Petrus disertè dixit, Christum passum esse carne.
Et Irenæus inquit, Christum crucifixum & mor=
tuum esse quiescente uerbo, ἰσχυρότερος τῷ λό=
γῳ, id est, diuina natura non est lacerata aut mor=
tua, sed non est usa potētia sua, non exercuit suas ui=
res. Citat hoc dictum & alia multa Theodoretus in
dialogo tertio. Et inter decreta in Synodo Damasi
Theodosij primi tempore facta legitur: Si quis
dicit quod in passione crucis dolorem sustinuerit
filius DEI diuinitate & non carne & anima ra=
tionali quam assumpsit in forma serui, anathema
sit. Hieronymi uerba sunt hæc in Confessione
scripta ad Damasum: Secundum illud passus est
quod pati poterat, id est, non secundum illam sub=
stantiam, quæ assumpsit, sed secundum illam quæ
assumpta est. Ipse enim filius secundum suam Dei=
tatem non potest mori. Et Athanasius in libro de
incarnatione uerbi pagina 28. Cum non esset
possibile ipsum mori uerbum, quippe immortalem
Patris filium, corpus sibi quod mori posset assum=
psit. Castè & reuerenter usitate formæ lo=
quendi in Ecclesia retinendæ sunt. Nemo sic lo=
cutus

entus est : Christus mortuus est secundum utranq;
naturam, Imò particula κατὰ expresse distinctius
est Rom. 1. de filio nato ex semine David secun-
dum carnem, κατὰ σάρκα. Et in Actis cap. 2.
Secundum carnem resurrecturum esse Christum.
Inde & alij particulam κατὰ sumpserunt, ut
Hieronym : Passus est secundum naturam assum-
ptam. Et Theodoretus dialogo secundo pag. 24.
κατὰ πλὴν προσληψίῃ σαρκος ἐσαύρωται.
Et considerandum est quas formas loquendi uetus
& purior Ecclesia receperit.

Nequaquam dicitur in Abstracto, Natura
diuina est humana. Sed in Concreto dicitur, Deus
est homo, cùm de Christo nato ex uirgine loqui-
mur. Item, Deus est natus ex uirgine : Deus est
passus. Et nominatur hæc forma loquendi com-
municatio Idiomatum, quæ est prædicatio, in qua
proprietas unius naturæ dicitur de persona in con-
creto, & significatur in Christo duas esse naturas,
non tantùm ita, ut altera sit sociæ & separabilis,
sicut in Elia & alijs Sanctis adest Deus societate,
ut auxiliator, & separabiliter, Sed sic, quòd
λόγῳ & assumpserit humanam naturam mirandæ
unionis inseparabilis & personali.

De hoc modo loquendi inquit Theodoretus
pag.

pag. 67. κοινὰ τῷ προσώπῳ γέγονε τὰ τῶν
φύσεων ἰδίαια. Item pag. 68. οὐ σύγχυσις ἐίρη-
γάσατο τῶν φύσεων, ἢ κοινότης τῶν ὀνομα-
τῶν.

In controuersijs Nestorij & Eutychis ne-
cessaria fuit diligentia discernendi modos loquendi.
Nestorius enim uociferabatur: Noli gloriari Iu-
dæe, non enim Deum sed hominem crucifixisti. In
his uerbis insidias non cernebat populus. Quare
magna multitudo Nestorium defendit. Aduersa-
bantur autem ei saniores, qui intelligebant quo
tenderet Nestorius. Re ipsa enim hoc sentiebat, Si-
cut in Elia fuit diuinitas tanquàm socia & auxili-
atrix & separabiliter, sic in Christo λόγος
adesse ut socium, nec uolebat duas esse naturas in
Christo, unitas unione hypostatica. Existimo
autem Nestorium Samosateni & similium blasphe-
miam astutè renouasse, sed fucatam artificiosius.
Non igitur λογομαχία erat certamen Orthodo-
xorum aduersantium Nestorio, sicut tunc quoque
multi uociferabantur, sed de re maxima pugnaba-
tur. Necessè fuit retineri hanc sententiam: Infi-
nitum discrimen inter Christum & Eliam esse, &
in Christo nato ex uirgine sic esse duas naturas,
λόγος & humanam, ut λόγος sit missus, ut
assumpta humana natura sit saluator, atque ita se-

men mulieris conterat caput serpentis. Ac ut aliquo modo indicari posset unio personalis, uetustas usa est similitudine copulationis corporis & animæ in homine. Hæc similitudo sæpe repetita est ab Athanasio & Cyrillo, & uerba hæc apud Iustinum leguntur digna memoria: τίνες μὲν πλὴν ἔνωσιν ὡς ψυχῆς πρὸς σῶμα νοήσαντες, οὕτως ἐκδεδώκασιν ἢ ἀρμόδιον γε τὸ παράδειγμα εἶ ἢ μὴ κατὰ πάντα, κατὰ τὶ γούμ.

Vt igitur non dicimus, Anima est corpus, & tamen de integro homine dicimus: Homo uidet, numerat, Ita dicitur, Christus dormit, patitur, etiamsi non dicimus, natura diuina dormit aut patitur. Inde distinctio tradita est inter propositiones in abstracto & concreto. Non dicitur, Natura diuina est passa, Sed Christus est passus, qui est Deus & homo. Estque utilis hæc distinctio ad explicanda multa scripturæ dicta. Antequam Abraham natus est, ego sum. Aspicient me quem confixerunt. Tales propositiones intelligantur dici communicatione Idiomatum. Reuerenter autem cogitemus & loquamur, & fontes consideremus, ac sæpe intueamur testimonia fidem confirmantia de utraq; natura, ut gloriam filij DEI agnoscamus, & potentie ipsius ac presentie cogitatione nos confirmemus.

memus, non sauciemus mentes inextricabilibus ca-
uillationibus.

Eutyches post Nestorium confusionem na-
turarum finxit, quasi conuersa esset humana in di-
uinam το λόγου, & retinuit has propositiones:
Natura diuina est passa & mortua, & interpre-
tatus est dictum, Verbum caro factum est, hoc
modo: Verbum factum est carneum. Existimo au-
tem hunc quoque tectè renouasse Samosatani bla-
phemiam. Latè autem uagata est hæc pestis, &
diu hæsit, uidelicet à fine Theodosij secundi usque
ad Iustinianum. Cumque Theodosius secundam
Ephesinam Synodum indixisset propter eam con-
trouersiam, tanta fuit rabies in defensoribus Euty-
chis, ut Flauianus Constantinopolitanus Episcopus
uerberibus expulsus ex confesso postea mortuus sit.
Propter eos tumultus Synodus illa dicta est λησγι-
κή. Quadriennio post Martianus Synodum Chal-
cedonensem indixit, quæ decreta fecit pia contra
confusionem naturarum in Christo, nec tamen ex-
tinctum est illud incendium, sed multi Episcopi
etiam postea magnis contentionibus Synodo Chal-
cedonensi aduersati sunt. Accuratè autem refu-
tarunt Eutychem Theodoretus & Vigilius Mar-
tyr.

Hec

Hæc breuiter adieci, ut pij commonefiant de ueteribus Ecclesie certaminibus & iudicijs, & cogitent de fontibus. Supra recitauit dictum Petri, qui ait Christum passum carne, & addidi alia quedam uetera dicta, quæ sint in conspectu, & opponantur Stenckfeldij & aliorum clamoribus, qui audacter similia spargunt Eutychianis, & delent doctrinam de communicatione Idiomatum. In his quorundam tanta est petulantia, ut fingant duplicem communicationem Idiomatum, aliam Diuiniticam, aliam Phisicam, quæ est confusio naturarum.

Hæc prolixius commemorare nolo, quia infirmi facile sauciantur, cum audiunt cauillationes illorum prestigiatorum. Utilius est sepe cogitare illustria testimonia, quæ fidem de utraq; natura in Christo confirmant, & nos exuscitant, ut leti ad eum accedamus in inuocatione, sicut ipse precipit: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos. Item, Ego sum uitis, uos palmites, Sine me nihil potestis facere. Et ut Ieremias inquit, Inuocabunt eum,
Deus iusticia nostra.

FINIS.